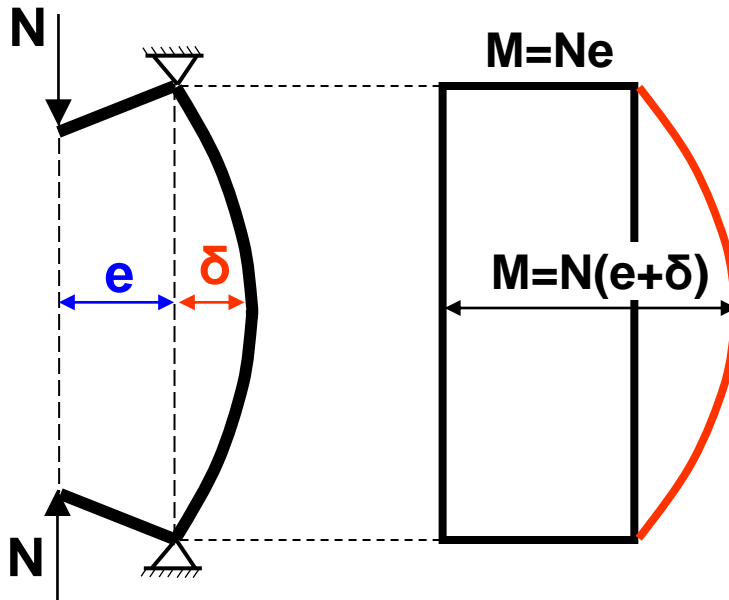

NARİN KOLONLAR

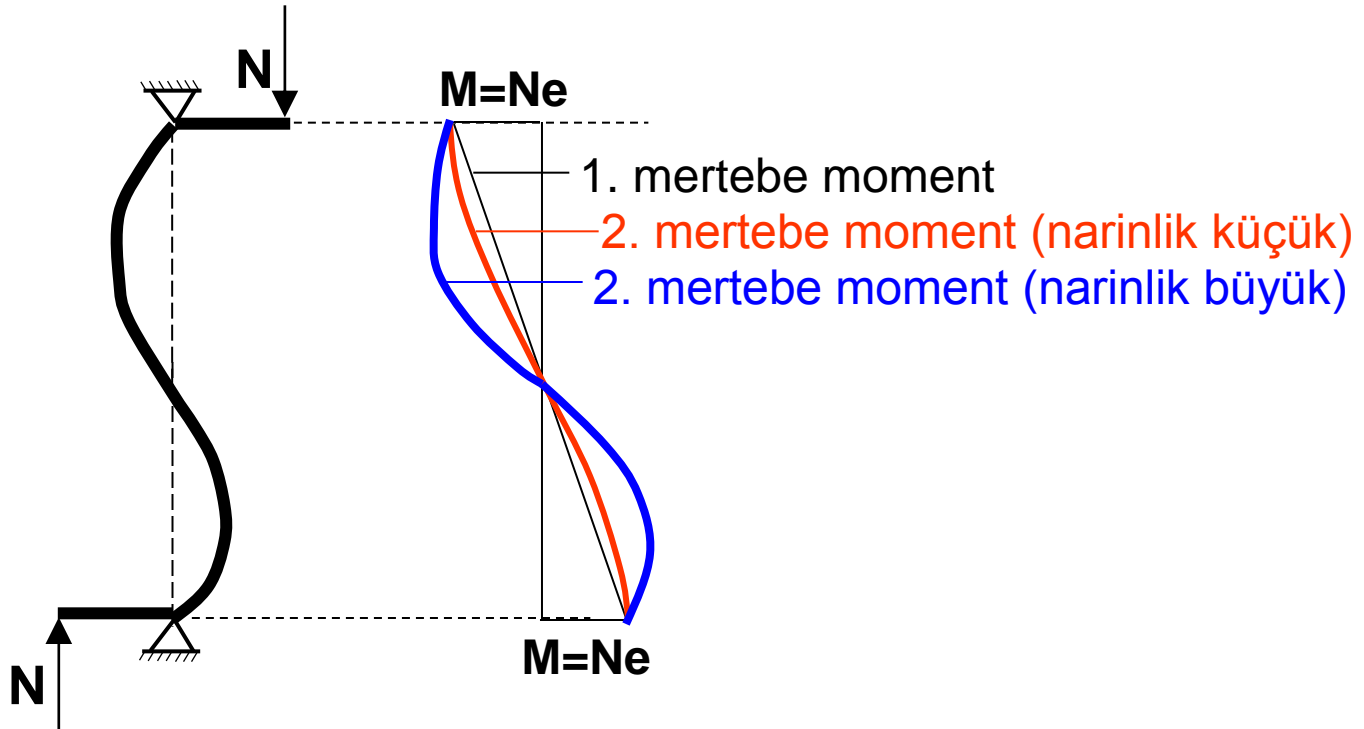
Kolonlarda narinlik etkisi arttıkça aksenal yük (N), eğilme etkisiyle yapılan deformasyon sonucunda, 2.mertebe momentler oluşturur. Bazı durumlarda söz konusu momentler ihmal edilemeyecek değerler alabilir.

Kolon mesneti yatay deplasman YAPMIYOR.

NARİN KOLONLAR

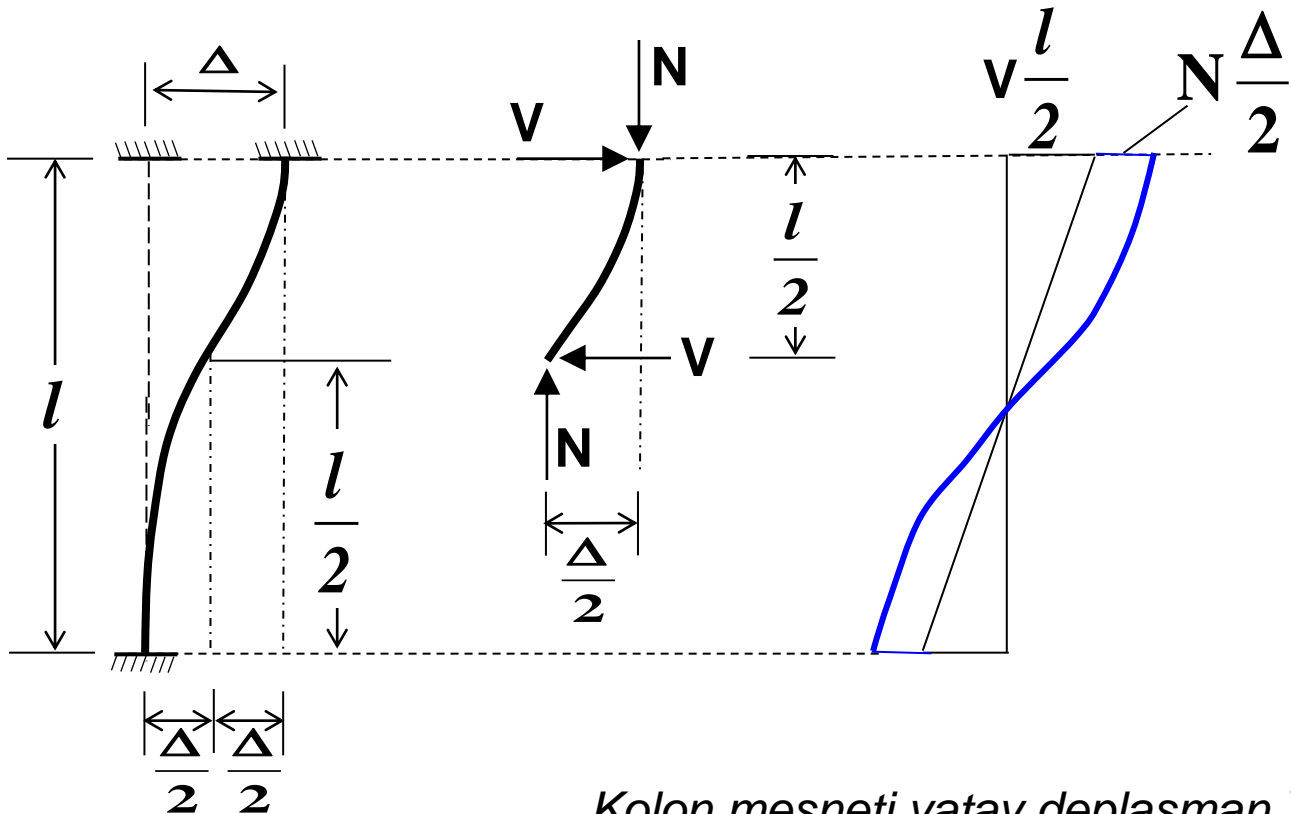
Kolonlarda narinlik etkisi arttıkça aksenal yük (N), eğilme etkisiyle yapılan deformasyon sonucunda, 2.mertebe momentler oluşturur. Bazı durumlarda söz konusu momentler ihmal edilemeyecek değerler olabilir.

Kolon mesneti yatay deplasman YAPMIYOR.

NARİN KOLONLAR

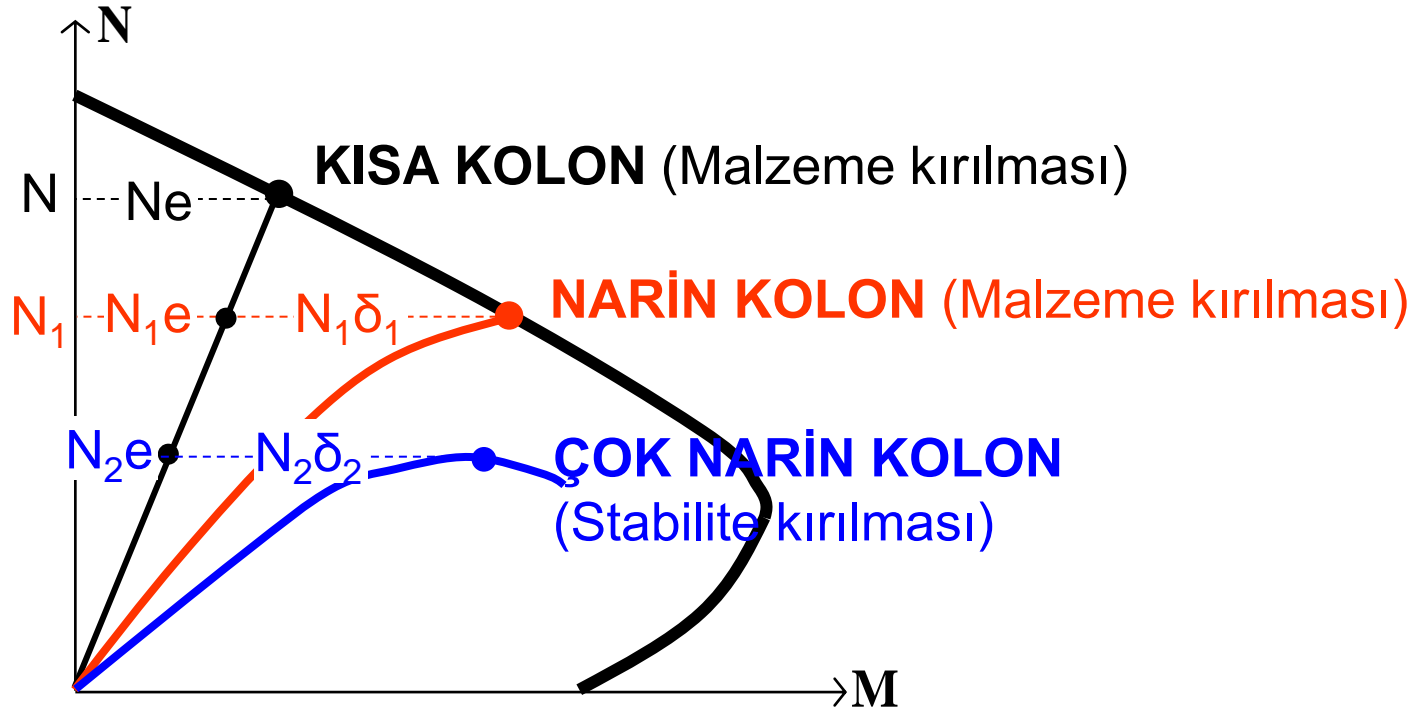
Kolonlarda narinlik etkisi arttıkça aksenal yük (N), eğilme etkisiyle yapılan deformasyon sonucunda, 2.mertebe momentler oluşturur. Bazı durumlarda söz konusu momentler ihmal edilemeyecek değerler alabilir.

Kolon mesneti yatay deplasman YAPIYOR.

NARİN KOLONLAR

Kolonlarda narinlik etkisi arttıkça aksenal yük (N), eğilme etkisiyle yapılan deformasyon sonucunda, 2.mertebe momentler oluşturur. Bazı durumlarda söz konusu momentler ihmal edilemeyecek değerler alabilir.

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yöntem; 2. mertebe etkilerinin, kolon momentlerinin bir katsayıyla (β) arttırılması suretiyle dikkate alınmasına dayanır($\beta > 1$).

Yanal ötelenme ölçütü (TS500/2000)

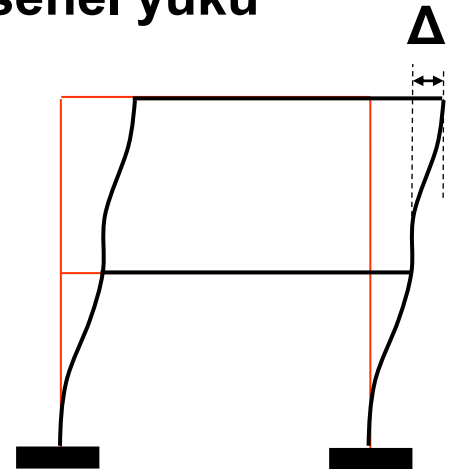
$$\varphi = 1.5 \Delta_i \frac{\sum (N_{di} / l_i)}{V_{fi}}$$

N_{di} i. kattaki her bir kolonun tasarım aksenal yükü

l_i i. kattaki her bir kolonun boyu

V_{fi} i. kattaki toplam kesme kuvveti

Δ_i i. Katın görelî kat ötelemesi

Moment büyültme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yöntem; 2. mertebe etkilerinin, kolon momentlerinin bir katsayıyla (β) artırılması suretiyle dikkate alınmasına dayanır($\beta>1$).

Yanal ötelenme ölçütü (TS500/2000)

$$\varphi = 1.5 \Delta_i \frac{\sum (N_{di} / l_i)}{V_{fi}}$$

$$\varphi = 1.5 \frac{\sum (N_{di}) \Delta_i}{V_{fi} l_i}$$

2. Mertebe moment

1. Mertebe moment

$\varphi \leq 0.05$ ise yanal ötelenme önlenmiş sayılır.

BİLEŞİK EĞİLME ETKİSİNDEKİ BETONARME ELEMANLAR

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

$$\left(\frac{l_k}{i} \right) \leq 34 - 12 \frac{M_1}{M_2} \leq 40$$

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

$$\left(\frac{l_k}{i} \right) \leq 22$$

$$l_k = kl_n$$

Yukarıdaki koşullar sağlanıyorsa ikinci mertebe etkileri (narinlik etkisi) ihmal edilebilir.

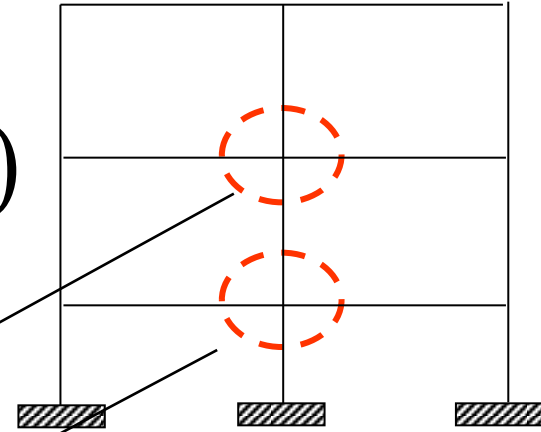
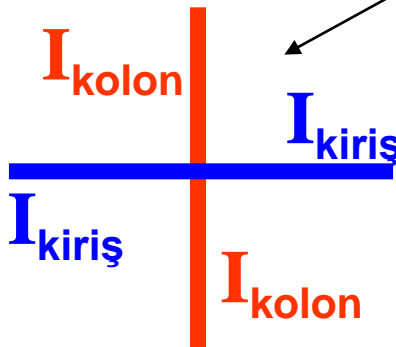
i kolon atalet yarıçapı $i = \sqrt{\frac{I}{A}}$

TS500/2000: Atalet yarıçapı, dikdörtgen kesitler için yaklaşık olarak **0.3h**, dairesel kesitler için **0.25h** alınabilir.

Kolon etkili boyu (TS500/2000)

$$\alpha_{1,2} = \frac{\sum \left(\frac{I}{l} \right)_{\text{kolon}}}{\sum \left(\frac{I}{l} \right)_{\text{kiriş}}}$$

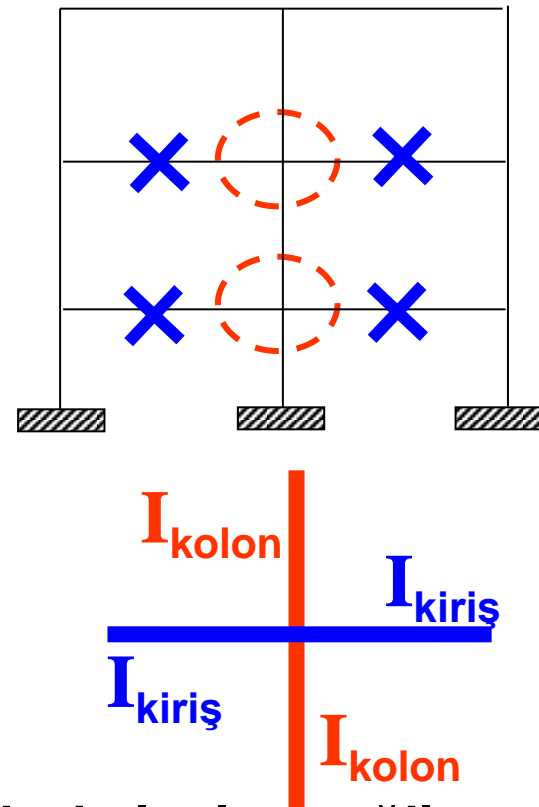
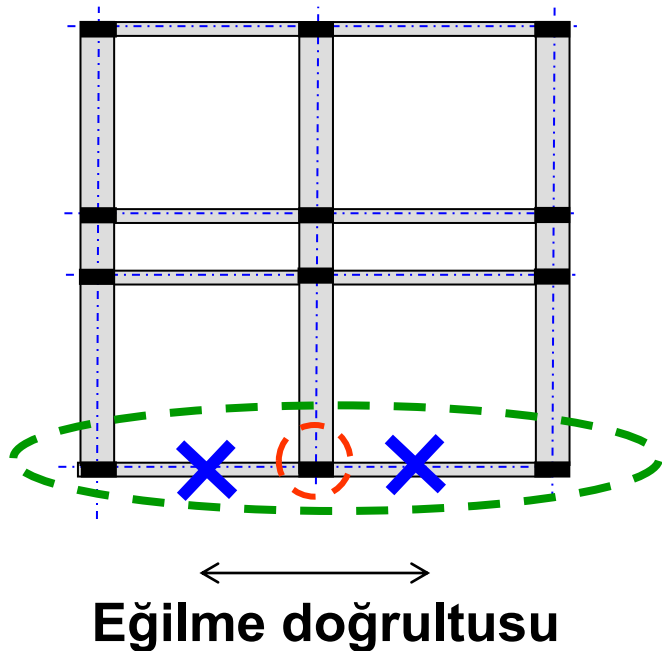
$$\alpha_m = 0.5(\alpha_1 + \alpha_2)$$

α_1 ve α_2 kolon alt ve üst düğüm noktalarında, kolonların eğilme rijitliklerinin aynı düğüm noktasına bağlanan kirişlerin eğilme rijitliklerine oranı (sadece eğilme doğrultusundaki kirişler)

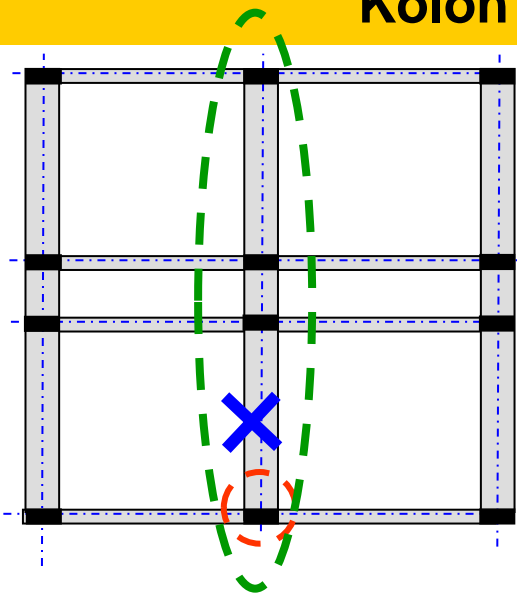

Kolon etkili boyu (TS500/2000)

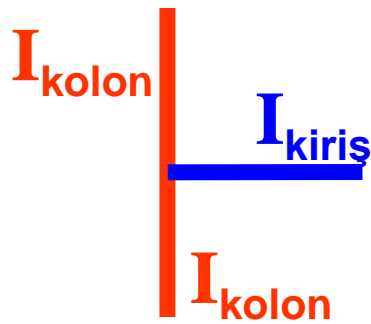
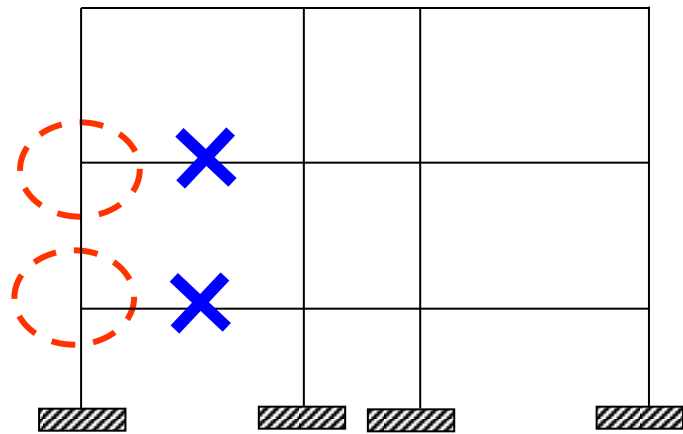

α_1 ve α_2 kolon alt ve üst düğüm noktalarında, kolonların eğilme rijitliklerinin aynı düğüm noktasına bağlanan kirişlerin eğilme rijitliklerine oranı (sadece eğilme doğrultusundaki kirişler)

Kolon etkili boyu (TS500/2000)

Eğilme
doğrultusu

α_1 ve α_2 kolon alt ve üst düğüm noktalarında, kolonların eğilme rijitliklerinin aynı düğüm noktasına bağlanan kirişlerin eğilme rijitliklerine oranı (sadece eğilme doğrultusundaki kirişler)

Kolon etkili boyu (TS500/2000)

$$l_k = kl_n$$

Yanal ötelenme önlenmiş

$$\begin{aligned} k &= 0.7 + 0.5(\alpha_1 + \alpha_2) \\ &\leq 0.85 + 0.05\alpha_1 \\ &\leq 1 \end{aligned}$$

$$\alpha_1 < \alpha_2$$

Yanal ötelenme önlenMEmiş

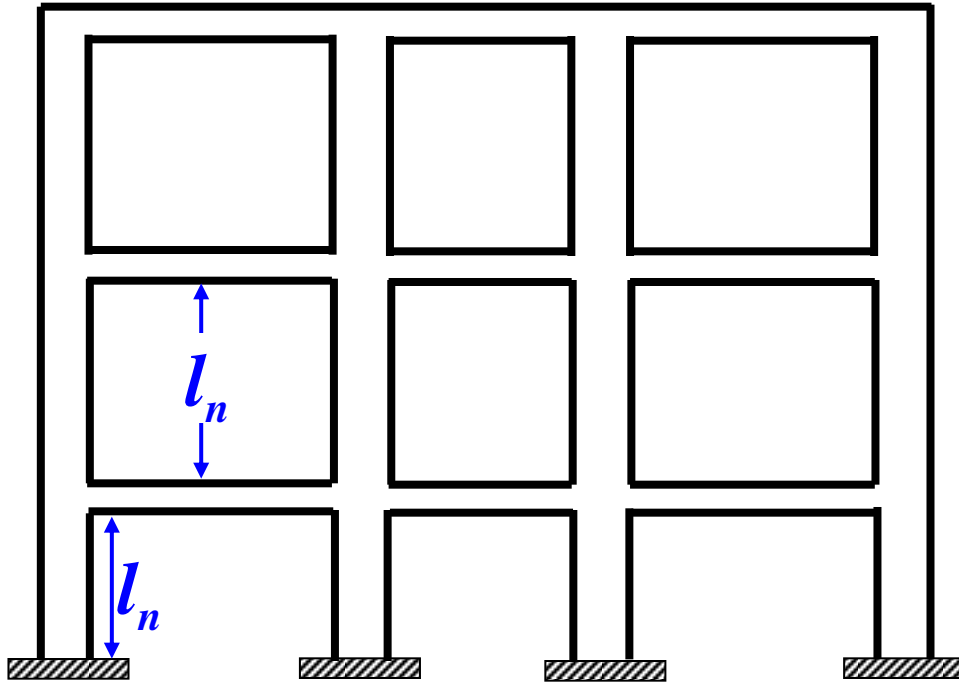
$$\begin{aligned} \alpha_m &< 2 \\ k &= \frac{20 - \alpha_m}{20} \sqrt{1 + \alpha_m} \end{aligned}$$

$$\alpha_m \geq 2$$

$$k = 0.9 \sqrt{1 + \alpha_m}$$

$\varphi \leq 0.05$ ise yanal ötelenme önlenmiş sayılır.

Kolon etkili boyu (TS500/2000)

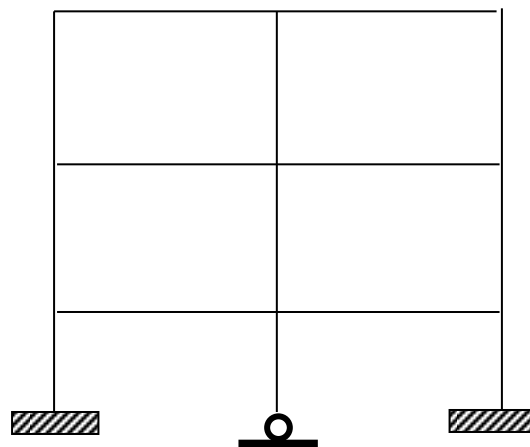

Kolon etkili boyu (TS500/2000)

$$l_k = k l_n$$

Bir ucu mafsallı kolonda
(mafsal olmayan uçta)

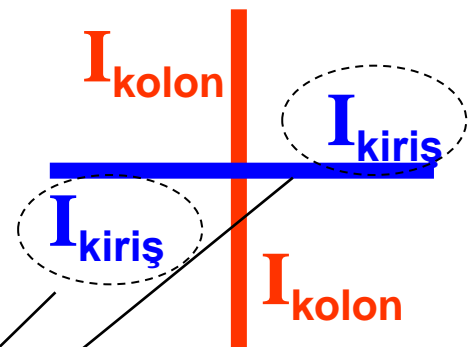
$$k = 2 + 0.3\alpha$$

BİLEŞİK EĞİLME ETKİSİNDEKİ BETONARME ELEMANLAR

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

$$\alpha_{1,2} = \frac{\sum \left(\frac{I}{l} \right)_{kolon}}{\sum \left(\frac{I}{l} \right)_{kiriş}} \quad \alpha_m = 0.5(\alpha_1 + \alpha_2)$$

Kolonların brüt kesit rijitlikleri, kirişlerde ise çatlamış kesit rijitliği dikkate alınmalıdır.

ÇATLAMIS KESİT RİJİTLİĞİ

Dikdörtgen kesitlerde; brüt kesit rijitliğinin yarısı

Tablalı kesitlerde; brüt kesit rijitliğinin yarısı veya tabla dikkate alınmadan dikdörtgen kesit olarak hesaplanan rijitlik

BİLEŞİK EĞİLME ETKİSİNDEKİ BETONARME ELEMANLAR

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

$$\left(\frac{l_k}{i} \right) \leq 34 - 12 \frac{M_1}{M_2} \leq 40$$

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

$$\left(\frac{l_k}{i} \right) \leq 22$$

$$l_k = kl_n$$

Yukarıdaki koşullar sağlanıyorsa ikinci mertebe etkileri ihmal edilebilir.

i kolon atalet yarıçapı $i = \sqrt{\frac{I}{A}}$

TS500/2000: Atalet yarıçapı, dikdörtgen kesitler için yaklaşık olarak **0.3h**, dairesel kesitler için **0.25h** alınabilir.

BİLEŞİK EĞİLME ETKİSİNDEKİ BETONARME ELEMANLAR

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

$$\left(\frac{l_k}{i} \right) \leq 34 - 12 \frac{M_1}{M_2} \leq 40$$

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

$$\left(\frac{l_k}{i} \right) \leq 22$$

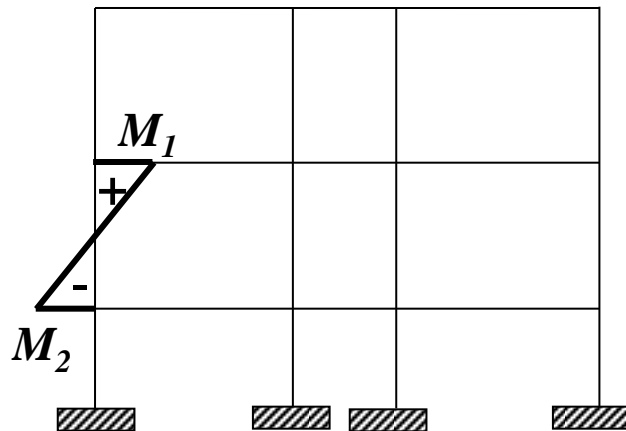
$$l_k = k l_n$$

Yukarıdaki koşullar sağlanıyorsa ikinci mertebeye etkileri ihmal edilebilir.

$$M_1 < M_2$$

Tek eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (+)

Çift eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (-)

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{C_m}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \beta M_2$$

$$M_1 < M_2$$

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

Tüm kat kolonları göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta_s = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{\sum N_d}{\sum N_k}} \geq 1$$

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \max(\beta; \beta_s) M_2$$

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{C_m}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \beta M_2$$

$$C_m = 0.6 + 0.4 \left(\frac{M_1}{M_2} \right)$$

Tek eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (+)

Çift eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (-)

N_d Kolonun hesap aksenal yükü

N_k Euler burkulma yükü

$$N_k = \frac{\pi^2 (EI)}{l_k^2}$$

BİLEŞİK EĞİLME ETKİSİNDEKİ BETONARME ELEMANLAR

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{C_m}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \beta M_2$$

$$C_m = 0.6 + 0.4 \left(\frac{M_1}{M_2} \right)$$

Tek eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (+)

Çift eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (-)

N_k Euler burkulma yükü

$$N_k = \frac{\pi^2 (EI)}{l_k^2}$$

Kesitteki eğilme donatısı belli

$$EI = \frac{0.2 E_C I_C + E_S I_S}{1 + R_m}$$

Kesitteki eğilme donatısı belli değil

$$EI = \frac{0.4 E_C I_C}{1 + R_m}$$

$$R_m = \frac{N_{gd}}{N_d}$$

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{C_m}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \beta M_2$$

$$C_m = 0.6 + 0.4 \left(\frac{M_1}{M_2} \right)$$

Tek eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (+)

Çift eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (-)

$E_c I_c$ Brüt kesit eğilme rijitliği

$E_s I_s$ Donatının eleman kesiti ağırlık merkezine göre eğilme rijitliği

$$EI = \frac{0.2 E_c I_c + E_s I_s}{1 + R_m}$$

veya

$$EI = \frac{0.4 E_c I_c}{1 + R_m}$$

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{C_m}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \beta M_2$$

$$C_m = 0.6 + 0.4 \left(\frac{M_1}{M_2} \right)$$

Tek eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (+)

Çift eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (-)

N_{gd} Hesabı yapılan kolonun tasarım aksenal yükünün kalıcı (zati/sabit) yükten kaynaklanan bölümü

N_d Hesabı yapılan kolonun tasarım aksenal yükü

Sünme etkisini dikkate alan katsayı

$$R_m = \frac{N_{gd}}{N_d}$$

BİLEŞİK EĞİLME ETKİSİNDEKİ BETONARME ELEMANLAR

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

Hesapı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{C_m}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \beta M_2$$

$$C_m = 0.6 + 0.4 \left(\frac{M_1}{M_2} \right)$$

Tek eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (+)

Çift eğrilikli kolonda $\frac{M_1}{M_2}$ (-)

N_k Euler burkulma yükü

$$N_k = \frac{\pi^2 (EI)}{l_k^2}$$

$$EI = \frac{0.2 E_C I_C + E_S I_S}{1 + R_m}$$

veya

$$EI = \frac{0.4 E_C I_C}{1 + R_m}$$

$$R_m = \frac{N_{gd}}{N_d}$$

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

Yanal ötelenme önlenmiş

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{C_m}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \beta M_2$$

$$M_1 < M_2$$

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

Tüm kat kolonları göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta_s = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{\sum N_d}{\sum N_k}} \geq 1$$

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \max(\beta; \beta_s) M_2$$

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

$\sum N_d$ O kattaki tüm kolonların tasarım aksenal yüklerinin toplamı

$\sum N_k$ O kattaki tüm kolonların burkulma yüklerinin toplamı

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

Tüm kat kolonları göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta_s = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{\sum N_d}{\sum N_k}} \geq 1$$

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \max(\beta; \beta_s) M_2$$

Moment büyültme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

$$R_m = \frac{\sum V_{gd}}{\sum V_d}$$

$\sum V_{gd}$ Kattaki tüm kolonların hesap kesme kuvvetleri toplamı
(sadece zati yük)

$\sum V_d$ Kattaki tüm kolonların hesap kesme kuvvetleri toplamı
(zati+hareketli)

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

Tüm kat kolonları göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta_s = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{\sum N_d}{\sum N_k}} \geq 1$$

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \max(\beta; \beta_s) M_2$$

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

$$R_m = \frac{\sum V_{gd}}{\sum V_d}$$

Kesitteki eğilme donatısı belli

$$EI = \frac{0.2 E_c I_c + E_s I_s}{1 + R_m}$$

Kesitteki eğilme donatısı belli değil

$$EI = \frac{0.4 E_c I_c}{1 + R_m}$$

$$N_k = \frac{\pi^2 (EI)}{l_k^2}$$

Yanal ötelenme önlenMEmiş

Tüm kat kolonları göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta_s = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{\sum N_d}{\sum N_k}} \geq 1$$

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$

$$M_d = \max(\beta; \beta_s) M_2$$

Moment büyütme yöntemi (TS500/2000, yaklaşık)

$$\frac{l_k}{i} > \frac{35}{\sqrt{\frac{N_d}{f_{ck} A_c}}}$$

ise

$$M_d = \beta \beta_s M_2$$

Yanal ötelenme önlen**ME**miş

Tüm kat kolonları göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta_s = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{\sum N_d}{\sum N_k}} \geq 1$$

Hesabı yapılan kolon göz önüne alınarak hesaplanıyor

$$\beta = \frac{1}{1 - 1.3 \frac{N_d}{N_k}} \geq 1$$